

September 1967.

Skånes Vapenhistoriska Förening

M E D D E L A N D E

Nr. 75

Skånes Vapenhistoriska Förening avhåller ordinarie höstsammanträde på Malmöhus slott, Kungens Kammare, fredagen den 29 september 1967 kl. 19.00. Föredrag av Kapten G.H. Benckert, Stockholm över ämnet "I Vapenmuseer i Mellaneuropa". Föredraget illustreras med färgbilder. Vi förväntar talrik anslutning och vi kan garantera en givande vapenkväll.

Ordinarie vårsammanträdet

Sistlidne 28 april avhöll Föreningen ordinarie vårsammanträde på Malmöhus slott. Ordf. J. Folke Herrström hälsade talrikt närvarande medlemmar hjärtligt välkomna samt upplyste om att denna gång ej något föredrag kom att hållas. I stället ha vi samlats för att helt ägna oss om demonstration av vapen och diskutera dessa.

Ordföranden var den förste som demonstrerade tvenne officersvärjor från 30-åriga kriget av den typ som Dr Seitz givit namnet "de förlorade värjorna", emedan typen är så sällsynt i bevarat stånd. Karakteristiskt för denna typ av svenska värjmodeller är den från sidorna sammantryckta päronformade knappen, S-formig parerstång med tillplattade ändar, med små hål genombruten parerplåt på utsidan och en liten parerplåt eller parerring på insidan. Klingan är tvåfasad med rygg och på detta ex. är vackert etsad med ornament, samma ornament finnes också på knapp och parerstänger. Vidare finns på klingan devisen Soli Deo Gloria samt vapensmedmärket Wilhelm Wiersberg, Solingen samt denna familjs smedmarke "hovtången". På andra värjan är knapp och parerstänger etsade, klingan har hålslipning i vars botten är på båda sidor inslagna det "magiska" årtalet 1441 samt ulvmärket samt vid krysset en till största del av kaveln dold smedstämpel. Värjorna kunna dateras den första från 1630-talet och den senare från cirka 1640. Fästet på denna värja är av samma utseende som den första men denna har på utsidan en vertikal handbygel.

Vår skattmästare förevisade en märklig luftbössa från 1700-talets slut signerad T. Ridiger, som bl.a. var anställd på Kronborgs gevärsfaktori i Danmark, en mycket sällsynt sak.

Direktör Gad Rausing visade ett flertal olika jaktbössor från olika länder från 1800-talet, några med mycket grov kaliber avsedda för högvilt.

Civilingenjör Rune Lindqvist hade tagit med sig tvenne vackra vänsterdolkar från 1600-talet med vackra stålskurna fästen, den ena med balja.

Tapetseraremästare Hans Lundqvist visade en karolinsk commendervärja från 1700-talets början med ovanlig njurformad parerplåt, som ej hade hål i plåten samt en icke svensk värja av föregående typ från 1700-talets mitt.

Disp. Gösta Håkansson visade en värja med serafimorordens signum samt två jaktbössor från 1700-talets början samt en vacker silverbeslagen värja från 1800-talet och ett gevär med luntlås och kättja.

Ingenjör Lars Olle Svensson demonstrerade en svensk infanterivärja m/ 1685 förvärvad i Norge och där funnen i fjällen, som sådant ett ovanligt gott ex. med ursprunglig längd och med bevarad tumbygel, kaveln var sprucken med för-lorad lindning.

Herr Sven Elmgren förevisade en vacker renäsansvärja med vackert järnskuret fäste samt två vänsterdolkar från 1600-talet.

Herr Jan Paulsson från Lund hade med sig en värja som enligt "tradition" tillhört den finsk-svenske friskarechefen Långström, som skulle ha fört den under det stora nordiska kriget, då han stupade i Norge. Fästet var av liknande typ som comissfästet m/1685. Det konstaterades att värjan troligen var den danske m/ 1701. Den hade förvärvats i Norge. Ytterligare visade Ingenjör Lindqvist en liten pistol med bajonett.

Det var en mycket givande vapenkväll, vilken avslutades med gemensam supé på gamla Rådhuskällaren.

Karlskrona utflykten.

Söndagen den 7 maj företog Skånes Vapenhistoriska Förening en bussutfärd till den gamla örlogstaden, i nära 300 år den svenska flottans huvudstation, för att bekanta sig med det förnäma Marinmuseet därstädes. Bland deltagarna fanns även icke mindre än 14 medlemmar från vårt danska brodersällskap med sin President i spetsen.

Vädret var det bästa och under den långa färden till Karlskrona kåserade Skånes Vapenhistoriska Förenings Ordf. j. Folke Herrström om de trakter vi for genom samt därstädes timade historiska händelser. Vid ankomsten mottogs vi av Marinmuseets Intendent, som först höll ett anförande om museets tillkomst dess samlingar och deras historia. Intendenten Olle Cederlöf, medlem i vår Förening sedan 1940, demonstrerade därefter museets rika samlingar, vapen så väl allt annat som hör flottan till. En av de danska medlemmarna delgav att ett sådant museum som detta icke finns i motsvarande grad i Danmark.

Efter demonstrationen samlades alla till en utomordentlig lunch bestående av ett underbart svenskt smörgåsbord på utevärdshuset Krutviken, med sitt underbara läge med utsikt över den vackra skärgården, som omgiver den gamla örlogstaden.

Innan uppbrottet skedde besågs det stora stiliga barocktorget med dess monumentala byggnadsverk, men innan detta hade vi fått tillstånd av chefen för marinen att bese det gamla örlogsverket, i sig själv en stor sevärdhet med sina gamla talrika byggnadsverk och verkstäder.

Vår duktige Klubbmästare (född i Karlskrona) Disp. Gösta Håkansson har all heder av planläggning och ledning av denna utfärd.

Köpenhamns 800-års jubileum

Med anledning av att den danska huvudstaden existerat i 800 år hade bl.a. Tyghusmuseet därstädes anordnat en minnesutställning, Köpenhamn genom 800 år. Till premiärvisningen den 10 maj hade utgått speciella inbjudningar, bl. a. till vår Förenings ordförande, som också hade infunnit sig. Den mycket intressanta utställningen visade i teckningar och gamla stick rent topografiskt men även militärhistoriskt och befästningsteknikt den gamla stadens utveckling. Icke minst för vapenälskare kunde man se gamla historiska vapen och uniformer, vilket gav en utmärkt bild av vapenteknikens utveckling under de 800 åren. Bland historiska rariteter kunde man bl.a. se den bardisan med vilken Claus Ahlefeldt stöttened den förste svenske soldat som under det första stora utfallet besteg

vallen under svenskarnas misslyckade stormning av Köpenhamn den 10/11 februari 1659. En mycket intressant och givande historisk utställning.

Ny vapenförordning ?

Från Kanslidirektör Herbert Hökeberg i Överståthållareämbetet i Stockholm har den 7 april 1967 utsänts en PM om tillstånd för vapensamlare, som väckt stor oro bland vapensamlarekretsar, vilket, om det skulle vara normgivande, skulle omöjliggöra samling av skjutvapen senare än 1860. Detta har åstadkommit starka protester från berörda samlare bl.a. från Skånes Vapenhistoriska Förening vars styrelse insänt en protestskrivelse till Justitieministern. Även andra intresserade sammanslutningar ha insänt protester. Här nedan införes dels en avskrift av ovannämnda PM och dels innehållet i vår Förenings skrivelse i saken till Justitieministern.

"ÖVERSTÅTHÅLLAREÄMBETET
andra kansliavdelningen
Box 16107, Stockholm 16
Beridarbansgatan 17
Tel. 22 70 80.

AVSKRIFT

P M
om tillstånd för vapensamlare.

Följande riktlinjer skall i fortsättningen tillämpas vid prövning av ansökningar om tillstånd att förvärva vapen för vapensamling.

1. Sökande skall såsom hittills visa att han är vapensamlare.
2. Tillstånd meddelas inte till förvärv av kulsprutepistol eller helautomatiskt gevär.
3. Tillstånd att förvärva pistol eller revolver beviljas restriktivt, i regel endast sådana samlare, som är medlemmar av någon samlaresammanslutning.

Samling får innehålla tillhopa högst fem pistoler och revolverar.

För tillstånd krävs vidare att sökanden visar

att pistolen eller revolvern är av särskilt intresse ur samlaresynpunkt företrädesvis av särpräglad eller äldre typ, samt

att vapensamlingen förvaras eller avses skola förvaras på ett ur stöldsypunkt tillfredsställande sätt.

4. Såsom övergångsbestämmelse gäller att vapensamlare, som enligt hittills gällande praxis meddelats tillstånd till vapensamling, innehållande fler än fem pistoler och revolverar, kan- om vapnen förvaras på betryggande sätt- erhålla nytt tillstånd att förvärva sådant vapen om han visar sig ha överlåtit annan pistol, eller revolver till person, som beviljats tillstånd att förvärva vapen.

Visar samlare varom nu är frågan genom intyg från sakkunnig person att överlåtelse av vapen som han redan innehar skulle innebära att inriktningen av hans samlingsverksamhet skulle brytas kan han undantagsvis beviljas nytt tillstånd, innebärande utökning av vapensamlingen med en eller annan pistol eller revolver. Sådan utökning beviljas dock i regel inte om samlaren tidigare har tillhopa tio pistoler eller revolverar eller flera.

5. Tillstånd för samlare att inne ammunition beviljas tillsvdare inte i avbidan på resultat av den översyn av vapenförordningen, som pågår inom Justitiedepartementet.

Stockholm den 7 april 1967
I tjänsten
Hebert Hökeberg

Utan avgift."

Till

Justitieministern

I en PM av den 7 april d.å. har Kanslidirektören H. Hökeberg vid Överståthållare-ämbetet i Stockholm, i strid med gällande lagar dragit upp vissa riktlinjer för tillståndsgivning av licenser rörande enhandsvapen såsom pistoler och revolverar. I en skrivelse av de 12 april d.å. till Departementsrådet Olof Börjesson vid Edert departement har vidare Dir. Hökeberg meddelat vissa motiveringar för denna sin PM.

I en artikel i Kvällsposten (Malmö) av den 19/8 har Dir. Hökeberg till tidningens medarbetare som sin åsikt uttalat att samlande av moderna eldhandvapen är ett "oskick" varjämte han beklagar att han inte är i den ställningen att han kan återkalla redan utfärdade licenser till samlare.

Vidare uttalar Dir. Hökeberg i samma intervju att detta "oskick" bör snarast och en gång för alla stoppas.

Dessa ganska rabiata uttalanden av en tjänsteman som sysslar med sådana frågor tillsammans med det faktum att, av dunkla orsaker, Dir. Hökebergs PM beaktas av polismyndigheterna i Malmö Polisdistrikt föranleder Skånes Vapenhistoriska Förening att på det skarpaste protestera mot denne tjänstemans egenmäktiga tilltag, såväl som mot inskränkningar i rätten för de personer inom vår Förening, vilka ha ett legitimt intresse för moderna skjutvapen ur vapen- och allmänhistorisk synpunkt, att utveckla och förkovra detta.

Som stöd för denna vår protest bedja vi få anföra följande skäl:

- a/ Dir. Hökebergs åtgärder saknar stöd i Vapenförordningen
- b/ Dir. Hökebergs åtgärder stöder sig enligt hans egna uttalanden till dagspressen inte på någon som helst utredning
- c/ Dir. Hökebergs allergi mot skjutvapen vilken tar sig uttryck i uttalanden såsom "samhällsfarlig verksamhet" torde motiveras av den tilltagande våldstendensen bland kriminella element i Riket. Mot uppsåtet finns sålunda intet att erinra. Mot detta måste emellertid protesteras då i den "svarta" handeln förekommande skjutvapen så gott som utan undantag härstammar från militära förråd. Mot en skärpt bevakning av de militära vapenförråden har naturligtvis varje seriös vapensamlare intet att erinra.
- d/ En motivering av Dir. Hökebergs PM bör då även åtföljas av statistik utvisande antalet stulna militära vapen resp. stulna vapen för vilka utfärdats s.k. samlarlicens. En sådan statistik torde utan ringaste tvekan utvisa en förkrossande majoritet för de militära vapnen.
- e/ Då eldhandvapen även kräver ammunition vill vår förening inte heller underlåta att påpeka att till de militära vapnen finns ammunition (9 mm Parabellum och 6,5 mm Mauser) rikligt att tillgå inom de militära förbanden där den i mindre kvantiteter stjäles av värnpliktiga, inom skytterörelsen samt härstammande från inbrott i militära vapenförråd. Till vapen som äger samlarintresse passar sådan ammunition endast i mindre utsträckning. Till den överväldigande majoriteten av de vapen som äger samlarintresse finns ammunition endast att tillgå i specialaffärer där mycket noggrann licenskontroll sker och i många fall tillverkas sådan ammunition inte längre.
- f/ Vapenförordningen ger licensfrihet åt alla vapen vilka tillverkats före år 1860. Det är enligt vår uppfattning fullkomligt absurt att studium av eldhandvapen efter denna tidpunkt skulle så gott som förbjudas i vårt land. Det är ju knappast rimligt och ej heller i Rikets intresse att förbjuda studium och samlande av de vapen vilka skapat vår egen tids historia. De hel- och halvautomatiska vapen utgör det intressantaste kapitlet i vår tids vapenhistoria och krönet på den månghundraåriga utvecklingen av eldhandvapen som aldrig avstannar.
- g/ Slutligen bör även erinras om att de vapen om vilka Dir. Hökeberg talar i sin PM, ehuru alltmer sällsynta redan nu, dock fortfarande finns att tillgå på

samlarmarknaden. Äldre vapen har redan i stor utsträckning koncentrerats till museala samlingar och betingar ett värde på samlarmarknaden som förhindrar vapensamlare vilket ej har mycket höga inkomster att utöva denna fascinerande hobby.

Med ovanstående vilja vi till Eder kännedom bringa den fackkännedom i ämnet som Dir. Hökeberg helt saknar samt även vördsamt hemställa att Edert departement omedelbart vidtar åtgärder för att undanröja verkningarna av dennes tilltag.

Med utmärkt högaktning
Skånes Vapenhistoriska Förening.

J. Folke Herrström
Ordförande.

Nya medlemmar.

Herr Karl Karlsson, Box 8 Kvibbele. (Gustav Andersson, Halmstad)
Ramptjänsteman Jan Foss, Kronetorpsgatan 98, Malmö (Gösta Håkansson)
Köpman Berndt Lindström, Box 27, Gisebo (Sture Hansson)
Förste Forskningsingenjör Ebbe Kock, Lützensgatan 12, Stockholm (Ordföranden)
Fabrikör Börje Pettersson, Polhemsvägen 24, Sollentuna (Bertil Eljegren)
Leg. läkare Ole Skonnord, Drottninggatan 48, Hälsingborg (Ordföranden)
Herr Olof Sundgren, Tornfältsgatan 6 B, Malmö S (Ordföranden)
Målare Folke Nilsson, Andregatan 11, Malmö C, (Gösta Håkansson)
Fru Siv Håkansson, Paddelgränd 11, Malmö SV. (Gösta Håkansson)

O B S E R V E R A

Med anledning av att vi ha besök av en så berömd vapenhistoriker som Kapten Benckert som föredragshållare vid vårt sammanträde den 29 september väntar vi mycket stor anslutning. Efter sammanträdet samlas vi som vanligt på Rådhuskällaren till sedvanlig måltid. Vi tror att anslutningen även där blir stor, särskilt som (någon har viskat) att Kapten Benckert lär fylla år den dagen. För att få plats för alla bedes om förutbeställning några dagar innan mötet till någon av nedanstående Ordf. tel. 124684 eller Klubbmästaren tel. kont. 129169, bost. 58778

Klubbmästaren.